

Uz jubilej prof. dr Vujice Jevđevića:

VODOPRIVREDNA OSNOVA - PRIVREDNO TEHNIČKA STUDIJA

Inž. Vujica Jevđević

Štamparija Predsedništva Narodne skupštine AP Vojvodine, Novi Sad, 1946.

Ove 2003. godine (12. oktobra) svetska nauka o vodama obeležiće jedan zapažen jubilej. Vodeći svetski naučnik u oblasti voda - prof. dr Vujica Jevđević - proslavlja 90 godina života, i preko 65 godina veoma plodnog, neprekidnog stvaralaštva. Životni put prof. Jevđevića detaljnije smo prikazali ranije u našem časopisu (Vodoprivreda, 5-6/1998). Ovogodišnji jubilej je, međutim, dobra prilika da naše čitaoce upoznamo sa jednom knjigom profesora Jevđevića, koja je nedavno vaskrsnula - kao Feniks. Radi se o njegovoj knjizi VODOPRIVREDNA OSNOVA iz 1946. godine. Za tom knjigom smo duže vreme bezuspešno tragali, jer se radi ne samo o istorijskom raritetu, već o knjizi koja je i sada vrlo aktuelna. Nedavno, pakujući svoju privatnu biblioteku, da bi je poslao Građevinskom fakultetu u Beogradu (uz finansijsku podršku DD Hidroinženjering), profesor je pronašao verovatno zadnji primerak te knjige, umnožio ga je i razaslao određenom broju saradnika i prijatelja. I evo, baš kao Feniks, ponovo se pojavljuje ta knjižica, koja je prva u nas, jasno sistematizovala i definisala osnove strateških planiranja u oblasti voda. U srdačnoj posveti koju je prof. Jevđević napisao na primerku koji je poklonio potpisniku ovih redova, piše da je "knjižica od 77 strana napisana za samo 7 dana", i da je nastala kao potreba da se hidrotehničkim inženjerima prikaže sva širina i ozbiljnost vodoprivrednog planiranja. Tu globalnu dimenziju vodoprivrednog planiranja naglašava i prof. Pećinar u svom predgovoru, praveći jasnu distinkciju između pojma hidrotehnika, koji je uži, jer pripada jednoj tehničkoj grani, i vodoprivrede, koja je deo globalnije privredne politike.

Čitajući tu neveliku knjigu doživljavate je - sasvim sveže, savremeno. U uvodu se autor jasno opredeljuje da za izradu programa hidrotehničkih radova put vodi preko vodoprivredne osnove. To je, po svemu sudeći, prvi pisani dokument u kome se jasno definiše taj termin, i daje metodika za njegovu izradu. Knjiga ima osam poglavlja. U prvom se definiše značaj vodoprivrede, i posebno se analiziraju neke od njenih grana (korišćenje vodnih snaga, snabdevanje vodom, odvođenje upotrebljenih voda, tehničke melioracije zamljišta, uređenje vodotoka, uređenje plovnih reka i kanala). U drugom poglavlju, koje ima karakter definisanja osnovnog tezaurusa pojmova, koji je, takođe, veoma aktuelan, razmatraju se vode kao prirodno bogatstvo, i razjašnjavaju pojmovi vodoprivrede i vodoprivredne osnove. Govoreći o vodoprivrednoj osnovi prof. Jevđević vrlo tačno i slikovito kaže, da je "njen zadatak da spreči rešavanje važnih vodoprivrednih pitanja sa uskih mesnih, često nezdravo sebičnih stanovišta". Takođe vizionarski upozorava (kao da gleda pola veka unapred), da je neophodna "planska raspodela vode", akumulisanje voda. Posebno se ističe čvrsta međuzavisnost sa svim ostalim privrednim granama, posebno pri usaglašavanju lokacija za razvoj kapitalnih objekata.

U posebnim glavama se sistematizuju domeni obuhvata i sadržaj vodoprivrednih osnova, a zatim se razmatraju prethodni pripremni radovi. Prof. Jevđević, kao kasniji vodeći svetski hidrolog, i ovde posebno naglašava značaj hidroloških istraživanja, ističući da "hidrologija ne sme biti samo strogo praktična, sa današnjeg stanovišta, već treba da izučava sve pojave i zakonitosti o vodama u prirodi, što je rad koji će se bogato isplatiti u budućnosti". U tom kontekstu daje uputstva za hidrološka istraživanja, koja bi i sada potpisao svaki vodoprivredni planer. Takođe se daju uputstva za analizu po svim vodoprivrednim granama. Pionirski i vizionarski deluju i sistematizovana "važna načela pri izradi vodoprivrednih osnova", u kome se razgraničavaju privredna i vodoprivredna načela.

Knjiga se završava sa tri važna poglavlja. Daju se metodološka uputstva za izradu vodoprivrednih osnova (tu se sreće lepo razjašnjen pojam vodoprivrednog bilansa i njegovog usklađivanja tokom nalaženja planskih rešenja). Sledeća glava je operativna, kao što je bio celog svog radnog veka prof. Jevđević - naslovljana je: Od sadašnjeg stanja vodoprivrede, do dobrog plana u izgradnji. Napokon, budući najveći svetski pedagog u oblasti voda ostaje dosledan sebi: knjigu završava glavom o važnosti izgrađivanja stručnih kadrova u oblasti voda.

Knjiga je zaista vizionarska, deluje i sada sasvim savremeno, te je ovo njeno prikazivanje možda najbolji način da profesoru dr Vujici Jevđeviću čestitamo jubilej, sa najboljim željama koje mu upućuju svi poslenici u oblasti voda sa ovih prostora.

Branislav Đorđević